

Sygn. akt III U 20/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2014r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	sekr. sądowy Beata Dzienis

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 maja 2014r. w Suwałkach

sprawy **E. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

w związku z odwołaniem E. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 20 listopada 2013 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje E. M. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 8 października 2013r. na stałe.

Sygn. akt III U 20/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20.11.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił E. M. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu wskazał, iż zgodnie z art. 57 w zw. z art. 58 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz.1440) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełni łącznie następujące warunki:

1. jest niezdolny do pracy;
2. ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:
 - 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
 - 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;

3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;

4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;

5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat, a ponadto okres ten przypada w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub dniem powstania niezdolności do pracy,

3. niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12 ustawy emerytalnej albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów, chyba że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy i udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet lub 25 lat dla mężczyzn;

4. przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 24.10.2013r. stwierdziła u odwołującego się całkowitą niezdolności do pracy, która powstała od 01.03.2013r.

Odmówił natomiast przyznania świadczenia rentowego E. M., ponieważ nie udowodnił on 30 lat okresów składkowych i nie udowodnił łącznie co najmniej 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę od października 2003r. – października 2013r. (udowodniony w tym zakresie okres wynosi 11 miesięcy i 9 dni). i dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy od marca 2003r. do marca 2013r. (udowodniony w tym zakresie okres wynosi 1 rok 4 miesiące i 19 dni) oraz minęło 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia (ubezpieczenie ustało od 09.08.2008r.).

Nadto na podstawie dowodów dołączonych do wniosku i uzyskanych w toku przeprowadzonego postępowania za uwodnione Zakład przyjął 28 lat 8 miesięcy i 22 dni okresów składkowych i 22 dni okresów nieskładkowych, w sumie 28 lat 9 miesięcy i 14 dni.

W odwołaniu od tej decyzji E. M. domagał się jej zmiany i przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Wskazał, iż od 03.02.2004r. zaczął chorować na chorobę POCHP i w wyniku zastosowanego leczenia uzyskano poprawę jego stanu zdrowia. Niestety w dniu 23.12.2009r. doszło do nawrotu i zaostrzenia objawów. Pomimo zastosowanego leczenia jego stan zdrowia nie uległ poprawie, a wręcz przeciwnie. Został skierowany do specjalistycznej kliniki pulmonologicznej. W 2010r. rozpoznano u niego guza płuca lewego. Przez cały okres jest poddawany specjalistycznemu leczeniu, który trwa właściwie od 2004r. Twierdził, iż skoro posiada wysoki staż ubezpieczeniowy – ponad 28 lat i stwierdzoną całkowitą niezdolność do pracy powinien otrzymać świadczenie rentowe.

W odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Podkreślił dodatkowo, że E. M. nie spełnia warunków z art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, ponieważ na przestrzeni lat udokumentował okres składkowy w ilości 28 lat, 8 miesięcy i 22 dni zamiast wymaganych 30 lat.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za uzasadnione.

Odwołujący się spełnił bowiem wszystkie warunki do uzyskania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Na wstępie należy podkreślić, iż kwestią bezsporną w sprawie stanowiło, iż odwołujący się jest trwale całkowicie niezdolny do pracy, gdyż i Komisja Lekarska ZUS tak orzekła.

Sporna pozostawała natomiast data powstania niezdolności do pracy. Organ rentowy na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej stwierdził, iż odwołujący się jest całkowicie trwale niezdolny do pracy od 01.03.2013r. Nie był zaś w stanie wskazać daty powstania częściowej niezdolności do pracy.

Opiniujący tymczasem w sprawie na podstawie art. 278 kpc sądowi lekarze biegli z zakresu pulmonologii – lek. L. C. i onkologii – dr n. med. A. K., którzy rozpoznali u odwołującego się raka płaskonabłonkowego płuca lewego z przerzutami, przewlekłą obturacyjną chorobę płuc i stan po przebytej gruźlicy płuc w 2010r. uznali, iż występujące u odwołującego schorzenia i stopień ich zaawansowania powodują trwałą całkowitą niezdolność do pracy, która na tym poziomie istnieje od grudnia 2009r. Natomiast z uwagi na brak dokumentacji lekarskiej nie byli w stanie ustalić tylko daty powstania częściowej niezdolności do pracy. Z analizy dokumentacji medycznej wynikało dla biegłych, iż od 2003r. odwołujący choruje na przewlekłą obturacyjną chorobę płuc. W grudniu 2009r. był po raz kolejny hospitalizowany z powodu zaostrzenia choroby. Stwierdzono wówczas również niepokojące zmiany radiologiczne w płucach. Natomiast w 2010r. odwołujący się był poddawany badaniu przez lekarza orzecznika ZUS, w związku z ubieganiem się o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy nie stwierdził wówczas u odwołującego się niezdolności. Zdaniem jednak biegłych sądowych orzeczenie o zdolności do pracy w przypadku rozpoznania gruźlicy ze współistniejącą przewlekłą obturacyjną chorobą płuc było wątpliwe merytorycznie, gdyż w tym okresie odwołujący się kwalifikował się do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Za początek niezdolności do pracy uznać należało grudzień 2009r., kiedy stwierdzono zmiany radiologiczne. W tym czasie odwołujący się był wówczas już całkowicie niezdolny do pracy.

Z uwagi więc na moment powstania całkowitej niezdolności do pracy – grudzień 2009r., którego organ rentowy nie zakwestionował, niniejszy wniosek należało rozpoznać z uwzględnieniem treści przepisów regulujących kwestie przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy obowiązujących w tym okresie. Ma to o tyle istotne znaczenie, że w dacie powstania całkowitej niezdolności do pracy w przypadku odwołującego się zastosowanie będzie miał wówczas obowiązujący przepis art. 57 ust. 2 ustawy emerytalnej. Regulacja prawna tego przepisu odnosiła się do konkretnej grupy ubezpieczonych, którzy z uwagi na stwierdzony najwyższy stopień niezdolności do pracy – całkowity, w przypadku posiadania określonego, wysokiego stażu ubezpieczeniowego nabywali prawo do renty. Nie obowiązywał natomiast jeszcze przepis art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej o udokumentowaniu 30 – letniego okresu składkowego. Jak tymczasem wskazywała uchwała podjęta przez Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów z dnia 23.03.2006r. sygn. I UZP 5/05 renta z tytułu niezdolności do pracy przysługiwała ubezpieczonemu, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz był całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy. Odwołujący spełnił więc wszystkie warunki do uzyskania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku ze spełnieniem przesłanek, o których mowa w cytowanej wyżej uchwale, przed wejściem w życie noweli ustawy emerytalnej z 28.07.2011r.

Wskazać należy, że w wyroku z dnia 12.06.2013r. I UK 9/13 Sąd Najwyższy wskazał, że ustawa z dnia 28.07.2011 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie której wprowadzono przepis art. 58 ust. 4, nie zmieniła podstawowej zasady ustawy emerytalnej, iż prawo do świadczeń w niej określonych powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa (art. 100 ust. 1 w/w ustawy). Sąd Najwyższy zauważył, że powyższą ustawę zmieniającą w części dotyczącej wprowadzenia art. 58 ust. 4, można odczytać jako brak zgody ustawodawcy na dotychczasową wykładnię prawa przyjętą w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 roku, wydanej w sprawie o sygn. akt I UZP 5/05, OSNP 2006/19-20/305, lex numer 175150. Wolą ustawodawcy było ustawowe uregulowanie w tym zakresie, jednakże nie można stwierdzić, żeby nowa regulacja rozciągała się wstecz. Przeciwnie, twierdzenie takie – jak zauważył Sąd Najwyższy - musiałoby zawierać pozytywną regulację (przepis) o działaniu prawa wstecz, czyli wyłączającą zasadę wynikającą z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej. Takiej regulacji, odnoszącej się do ubezpieczonych, którzy prawo do renty nabyli z mocy prawa, w ustawie nowelizacyjnej nie ma. Gdyby ją wprowadzono, to jej zgodność z ustawą zasadniczą byłaby wysoce wątpliwa, choćby

ze względu na ekspektatywę maksymalnie ukształtowaną i ochronę prawa nabytego (art. 2 Konstytucji). Również nieuprawnione było przyjęcie, iż rozstrzygające znaczenie ma stan prawny z chwili wydania decyzji przez organ rentowy (w oparciu o nową regulację wynikającą z art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej), gdyż zarówno organ rentowy jak i Sąd Okręgowy związani byli zasadą wynikającą z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego w sferze praw emerytalno-rentowych, zasadą ochrony praw nabytych objęte są zarówno prawa nabyte w drodze skonkretyzowanych decyzji, przyznających świadczenia, jak i prawa nabyte in abstracto zgodnie z ustawą przed zgłoszeniem wniosku o ich przyznanie. Natomiast w przypadku ekspektatyw praw podmiotowych ochrona ogranicza się do ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, tj. takich, które spełniają zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa pod rządami danej ustawy. Sąd Najwyższy zaznaczył, że uprzednio rozstrzygnął już skargę kasacyjną innego ubezpieczonego znajdującego się w podobnej sytuacji faktycznej i prawnej, w której Sąd Apelacyjny uznał, że nowa regulacja wynikająca z art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej wyklucza prawo ubezpieczonego do renty, choć przed zmianą prawa spełniał on warunki do przyznania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (posiadał 25 lat stażu ubezpieczeniowego). Sąd Najwyższy w powyższej sprawie uznał, że skarga kasacyjna była zasadna i na tle wprowadzonej zmiany do ustawy emerytalnej (art. 58 ust. 4) zajął stanowisko, że zmiany w przepisach ograniczające dotychczasowe uprawnienia, czy wprowadzające dodatkowe warunki nabycia prawa do renty, nie mają wpływu na istnienie prawa nabytego (powstałego) przed tymi zmianami, niezależnie od tego, kiedy został złożony wniosek o świadczenie (jego realizację). Przepis art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej nie ma zastosowania do ubezpieczonego, który przed dniem 23 września 2011 roku nabył prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w warunkach określonych w art. 57 ust. 2 tej ustawy, a całkowita niezdolność do pracy utrzymuje się po tym dniu nadal i nieprzerwanie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2013 roku w sprawie o sygn. akt I UK 9/13).

Sąd Najwyższy w wyroku tym szczegółowo uzasadnił swoje stanowisko w tym zakresie i w pełni podzielił je Sąd Apelacyjny choćby w sprawie III AUa 719/13. Podziela je też z racji autorytetu tych Sądów i Sąd Okręgowy w Suwałkach.

Skoro więc w sprawie bezspornym jest, że E. M. jest trwale całkowicie niezdolny do pracy od grudnia 2009r. i w tej dacie wykazał przeszło 25-letni okres składkowy i nieskładkowy to spełnia przesłanki do przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, o których stanowi przepis art. 57 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, bez potrzeby wykazywania okresu 5 lat zatrudnienia przypadającego w dziesięcioleciu liczonym od dnia powstania niezdolności do pracy lub od dnia złożenia wniosku o rentę mimo, że organ rentowy decyzją z dnia 13.10.2010r. odmówił już przyznania prawa do renty.

W sprawie bowiem, na skutek wydania opinii przez biegłych lekarzy sądowych, powstały nowe okoliczności po uprawomocnieniu się decyzji organu rentowego, które mają wpływ na prawo do renty. Stąd na mocy art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej podlegała ona ponownemu ustaleniu.

Odwołującemu się należało więc przyznać prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od daty złożenia wniosku o to świadczenie tj. 08.10.2013r., mimo iż całkowita niezdolność do pracy u odwołującego się istnieje nieprzerwanie od grudnia 2009r. i ma charakter trwały.

Mając więc powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ §2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał E. M. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od dnia 08.10.2013r. na stałe.

mt